

Quy trình kỹ thuật trồng cây Atisô

Atisô (*Cynara scolymus* L.), là loại cây lâu năm, nguồn gốc từ khu vực Địa Trung Hải, được trồng để lấy hoa làm rau ăn. Atisô là cây thân thảo lớn, cao 1-1,2m, thích hợp điều kiện ôn đới, á nhiệt đới. Cây ra hoa khi trồng ở độ cao 1.200m. Atisô cần điều kiện ánh sáng dồi dào để đạt năng suất cao và cân đối ổn định về tỷ lệ thân, lá, rễ và bông.

Các giống trồng hiện nay tại Lâm Đồng: A80, A85, mùa vụ chính: Trồng tháng 4-5, thu hoạch cuối kỳ tháng 2-3. Thích hợp với đất thịt trung bình, giàu hữu cơ, giữ ẩm và thoát nước tốt, pH=6-6,5, mật độ 10.000-12.000 cây/ha. Đất cày ải sâu 30-40 cm, xử lý đất bằng vôi.

1. Cách trồng

- Nhân giống:

Khi thu hoạch atisô, ta để lại phần gốc có nảy chồi để cây con để làm giống, phần thân này được giữ nơi thoáng mát, khi chuẩn bị đất xong thì mới đem phần thân có nảy mầm cây con để trồng, mỗi thân tùy vào số mầm mà có thể cắt làm 2-4 mầm con để trồng.

Cách thứ hai là gieo hạt: hạt giống phải mua nhập nội, xử lý để hạt nứt nanh rồi gieo vào các vỉ xốp, giá thể phải sạch tránh việc lây lan nguồn nấm bệnh từ giá thể, tưới nước giữ ẩm cho cây, cây con phải được giữ mát và ẩm. Khi cây con đạt tiêu chuẩn thì chọn cây sạch bệnh đem trồng ngoài đồng ruộng (trồng theo phương pháp gieo hạt này ít phổ biến vì giá thành hạt giống cao, hạt giống nhập nội nên khả năng thích nghi kém).

Atisô là cây có thời gian sinh trưởng kéo dài nên đất trồng phải được bón phân nhiều và cân đối đầy đủ thì cây mới cho bông to và nhiều bông.

- Bón lót: toàn bộ lượng vôi trước khi làm đất (vôi tùy vào pH đất để bón cho phù hợp, lượng dùng từ 1.000-1.500 kg/ha, bón toàn bộ phân chuồng và 50% lượng phân lân trước khi trồng. Sử dụng phân hữu cơ (phân chuồng huoi mục), lượng dùng từ 40-80 m³/ha. Các loại phân hữu cơ vi sinh: 2.000-3.000 kg/ha; phân lân: 2.000 kg/ha.

- Bón thúc: 5-6 lần trong suốt cả vụ canh tác, ngưng bón phân 30-45 ngày trước khi thu hoạch toàn bộ thân, rễ. Ngoài ra cần phun bổ sung các loại trung vi lượng qua lá.

2. Sâu, bệnh hại atisô và biện pháp phòng trừ

- *Bọ phấn (Bemisia argentifolii)*:

Con trưởng thành rất nhỏ (1,5mm), màu vàng nhạt có cánh màu trắng. Cánh có sọc dọc, trứng hình oval rất nhỏ. Ngay khi nở, ấu trùng có chân, râu và có thể di chuyển rất nhanh.

Bọ phấn tập trung ở mặt dưới lá, chỉ bay khi cây rung. Khi ăn bọ phấn chích nhựa cây. Cây con và cây mô Atisô cũng là đối tượng gây hại của bọ phấn.

Biện pháp phòng trừ: Cày, phơi đất kỹ trước khi canh tác. Thường xuyên vệ sinh vườn trồng, tạo độ thông thoáng để hạn chế nơi cư trú của bọ phấn.

Khi phát hiện có bọ phấn gây hại nặng cần cắt bỏ lá có mật số cao mang tiêu hủy. Đặt bẫy dính màu vàng để thu bắt bọ phấn.

Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng tại Việt Nam hiện hành chưa có thuốc đăng ký phòng trừ bọ phấn trên cây Atisô. Có thể tham khảo sử dụng một số thuốc có hoạt chất: Dinotefuran, Oxymatrine, Citrus oil, Thiamethoxam.

- *Rầy mềm (Aphid)*:

Rầy có nhiều loại, khác nhau về màu sắc, kích cỡ và hình dáng, tất cả đều có cấu trúc cơ thể mềm.

Ban đầu, rầy sống tập trung, mật độ cao xuất hiện ở mặt dưới lá, trong một số trường hợp còn xuất hiện ở đầu cuống lá. Khi bị nặng, rầy có thể thấy ở toàn bộ các bộ phận cây.

Rầy gây hại mạnh nhất vào mùa khô nóng, giảm vào mùa mưa. Rầy thường bị rửa trôi khi mưa và tưới nước.

Biện pháp phòng trừ: Cày, phơi đất kỹ trước khi gieo trồng. Thường xuyên thu dọn những tàn dư bị hại do rầy gây ra và mang tiêu hủy xa vùng canh tác. Vệ sinh vườn trồng, tạo độ thông thoáng để hạn chế nơi cư trú của rầy. Cắt bỏ những lá bị hại với mật số cao nhằm giảm độ rầy gây hại.

Biện pháp hóa học: Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng tại Việt Nam hiện hành chưa có thuốc đăng ký phòng trừ rầy mềm hại Atisô. Có thể tham khảo sử dụng một số thuốc có hoạt chất: Abamectin, Abamectin + Alphacypermethrin, Abamectin + Azadirachtin, Etofenprox, Thiamethoxam để phòng trừ.

- *Bệnh đốm lá (Ramularia cynarae)*:

Vết bệnh màu vàng tròn ở trên và dưới bề mặt lá. Bệnh nặng làm lá khô cháy. Sợi nấm màu trắng thường phát triển trên vết bệnh. Trên cành hoa, vết bệnh màu nâu thường làm cành cong và khô. Bệnh thường nhiễm trên cành, hoa, chồi.

Bệnh do nấm *Ramularia cynarae* gây ra, bệnh lây lan và phát triển nhanh vào mùa mưa khi ẩm độ không khí cao.

Biện pháp phòng trừ: Chọn cây giống khỏe, sạch bệnh. Thường xuyên thu dọn những tàn dư cây bệnh mang tiêu hủy xa vùng canh tác. Chọn vùng đất cao ráo, tạo độ thông thoáng, thoát nước tốt trong vườn canh tác. Bón phân đầy đủ và cân đối nhằm tăng cường sức đề kháng cho cây.

- *Bệnh héo rũ (Verticillium dahliae)*:

Cây bị bệnh héo rũ, úa vàng, còi cọc. Lá thường có mép vàng. Cây nhiễm bệnh ra chồi nhỏ, nếu nặng chồi biến màu và khô, cây chết.

Bệnh do nấm *Verticillium dahliae* gây ra. Bào tử tồn tại nhiều năm trong đất không cần hiện diện cây chủ. Khi cây bị stress hoặc có vết thương, nấm sẽ xâm nhập qua vết thương của cây để gây hại.

Biện pháp phòng trừ: Chọn cây giống khỏe, sạch bệnh. Thường xuyên thu dọn những lá già, lá bị bệnh mang tiêu hủy xa vùng canh tác. Tránh gây vết thương cho cây tạo điều kiện cho nấm có điều kiện xâm nhiễm và gây hại. Chọn vùng đất cao ráo, tạo độ thông thoáng, thoát nước tốt trong vườn canh tác. Bón phân đầy đủ và cân đối để tăng sức đề kháng cho cây.

Ban biên tập

<http://khuyennong.lamdong.gov.vn/du-lieu-khuyen-nong/ky-thuat-trong-trot/>